

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

09 Haziran 2014 Pazartesi

**MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN
KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ
TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

09 Haziran 2014 Pazartesi

---0---

K O N U

Sayfa

Komisyon üyelerinin Soma ziyareti

1:6

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:6

Bahattin ATÇI (Soma Kaymakamı)		1:2, 3:4, 4:5, 6
Namık HAVUTÇA	(Balıkesir)	2:3
Erkan AKÇAY	(Manisa)	4
Vural KAVUNCU	(Kütahya)	5
Özgür ÖZEL	(Manisa)	5:6
Yılmaz TUNÇ	(Bartın)	6

Açılma Saati: 09.30

Kapanma Saati: 10.10

BİRİNCİ OTURUM

09 Haziran 2014, Pazartesi

Açılma Saati: 09.30

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, hepiniz hoş geldiniz.

Buyurun Sayın Atçı.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyesi milletvekillerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

Malumunuz 13 Mayıs'ta ilçemizde elim bir kaza meydana geldi. Bir madenci kenti olan Soma'mız ve Türkiye'miz bu kazayla sarsıldı. Ben uygun görürseniz, çok uzatmadan, fazla zamanınızı almadan, bu kazayla ilgili ve sizin Komisyonunuzun çalışmalarıyla ilgili birkaç konu üzerinde durmak istiyorum. Uygun görürseniz daha sonra sorularınız olursa onları da cevaplarız. Efendim, ilçemizde madencilik tarihi yüz yıldan fazla bir süreye dayanıyor. 1860'lı yıllarda burada kömür olduğu tespit edilmiş, 1914 yılında padişah fermanıyla yüz yıllığına verilmiş, daha sonra 1930'lu yıllarda Etibank işletmecilik yapmış, TKİ dönemi ve günümüzde redevans ve kiralama ve hizmet alımı şeklinde yürütülmektedir.

Tabii ki bu kaza meydana geldi, konu Türkiye'nin gündemine oturdu. Bundan sonra Türkiye maden üretimine devam edecek mi, edemeyecek mi, edecekse nasıl edecek? Bizim söyleyeceğimiz bu konuda Sayın Başkanım, tabii ki Türkiye kısa vadede veya orta vadede bundan vazgeçecek gibi durmuyor. O nedenle, eğer kömür üretimi ülkemizde devam edecekse bunun asgari iş güvenliği ve sağlık koşullarını sağlayacak şekilde ve yine, özellikle bu yer altında çalışan işçilerin ücretlerini insani boyutlara getirecek şekilde düzenlemelerin yapılmasını biz uygun görüyoruz. Aksi hâlde, burada, hakikaten, özellikle bu redevans sisteminden sonra kömürde üretim maliyetleri oldukça düşmüş ama bu, sadece üretim maliyetlerinin çok düşük olması bir meziyet olmamalı. Burada yaratılan artı değerden işçinin aldığı pay gerçekten çok düşük kalmaktadır. Burada, evet, ciddi kârlar ediliyor, hem müteahhit firmalar tarafından hem Türkiye Kömür İşletmeleri tarafından ama işçinin aldığı pay bu üretimde az gibi görünüyor. O nedenle, yani üzerinde çalışılması gereken konulardan bir tanesi bu.

Yine, bu üretimin özellikle ilçemizde sebep olduğu çevresel faktörler, sorunlar var. Kömür yer altından çıktıktan sonra "lavvar" denilen bir işleme tabi tutuluyor. Lavvardan sonra kömürle beraber çıkan taş, toprak ayrılıyor birbirinden. O hafriyatlar çeşitli yerlere boşaltılıyor. Tabii, on milyonlarca ton hafriyat çıkıyor. Bu hafriyatla beraber kömür de kaldığı için oksijenle temasa geçtiğinde sürekli bir şekilde tütmekte.

BAŞKAN – Açık havada...

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Açık havada sürekli bir şekilde tütüyor.

BAŞKAN – "Oksidasyon" dediğimiz kapalı bir galeride olursa karbonmonoksit üretiyor, olduğu gibi insanları zehirliyor, açık havada da karbonmonoksit çevreye zararlı.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Tabii ki, hem atmosfere zarar veriyor hem de özelde ilçemizde çok büyük hava kirliliğine sebep oluyor. Bu konunun mutlaka bir çözüm yoluna kavuşturulması lazım çünkü yıllardır devam edegelen bir sorun olarak hâlen bugün de devam ediyor bu sorun.

İkinci konu, bu çıkarılan kömürlerin büyük bir kısmı termik santrale veriliyor elektrik üretimi için, diğer kısımları ise sanayiye ve Türkiye'nin çeşitli yerlerine kaloriferler için dağıtılıyor. Aşağı yukarı 15 milyon ton civarında bir üretim oluyor yılda. Bu da Türkiye üretimi 80 milyon ton olduğuna göre belli bir önemli, yüzde 20'sini oluşturuyor. Bu üretilen kömürün 6-7 milyon ton civarını buradaki termik santralimiz kullanıyor. Ancak termik santralin teknolojisi eskidiğinden, hem yaktığı kömürün bir kısmı boşa gidiyor yani düşük kapasiteyle çalışıyor. Benim bildiğim kadarıyla, yüzde 35'i kömürün boşa yakılmış oluyor. Bu, ciddi bir sorun tabii. Aynı zamanda, hava kirliliğine sebebiyet veriyor çünkü bu termik santralin bacasında baca gazı arıtma sistemi kurulmuş değil. O nedenle de, bu, hava kirliliğine sebebiyet veriyor, özellikle kış aylarında. Tabii ki Soma'mızda 105 bin insan yaşıyor. Dediğim gibi, bir madenci kenti. Ekseriyeti ilçemiz dışından, diğer komşu illerden, Türkiye'nin birçok yerinden gelen bir nüfus var burada.

Madencilik bizim için çok çok önemli, Soma'nın ekonomisi için çok önemli. Nüfusun belki yüzde 80'i dışarıdan gelmiş Türkiye'nin birçok yerinden. Ancak tabii ki bu bir nimetse ülkemiz için, bunun külfetine de yine bizim toplumumuzun katlanması gerekir ve Soma'ya özel olarak, hem bu baca gazı arıtma tesisleri hem bu oksidasyona sebebiyet veren işlemlerin toprakla örtülmesi suretiyle ortadan kaldırılması gibi bu kömürlerin taşınmasında binlerce kamyon sürekli, her gün trafiğe çıkıyor. Tabii, bu çevre sorunu yaratıyor, altyapı sorunları yaratıyor. Bunun için de, yine, bu kömürün üretildiği il ve ilçelere özel bir pay ayrılması durumunda bu sorunların çözülebileceğini düşünüyoruz. Haddizatında bu vardı, son iki senede çıkmıştı ancak Köylere Hizmet Götürme Birliği ve özel idarenin kalkmasıyla beraber bu da genel bütçeye giriyor şu anda.

Bir diğer konu Sayın Başkanım, tabii ki bu üretim sürecine katılan işçilerimizin eğitim konusu çok çok önemli yani iş güvenliği eğitiminin ciddi bir şekilde ele alınması gerekiyor. Bu son kaza da gösterdi ki bazı iş güvenliği kurallarına işçilerimiz de, maalesef, uyamamış veya uymamış. Kimisinin maskesini bile çıkarmadığını arkadaşlar ifade ettiler. Dolayısıyla belki burada, özellikle bu işçilerin eğitimi... Çünkü burada sadece iki firmada 12 bin işçi çalışıyor. Bunların eğitiminin de özel olarak yani raporda belki bir eğitim merkezi şeklinde olabilir.

Denetim konusu çok çok önemli Sayın Başkanım. Buranın denetimleri konusunda tabii ki biz yerel idareler olarak biraz edilgen konumundayız. Bunların denetimleri daha ziyade Ankara'dan gelen müfettişler tarafından yapılmaktadır. Tabii ne şekilde yapıldığını da biz doğrusunu isterseniz tam takip edemiyoruz, bilemiyoruz. Belki yerel otoritelerin de bir katkısı sağlanabilir, sorumluluk verilebilir, burada bir ortak sorumluluk geliştirilebilir. Yani denetim konusunun mutlaka çok sağlam bir yapıya kavuşturulması ve takibi çok çok önemli.

Dediğim gibi, az önce söylemiştim, iş güvenliği ile beraber işçi ücretleri konusu çok önemli. Bir de, burada, kamu tarafından bir üretim söz konusuydu. Tabii, o dönemde 250 liraya mal ediliyormuş 1 tonu. Redevans sistemiyle bu üretim maliyetleri 250 liralardan 25-30 liralara kadar düşmüş. Tabii ki üretim maliyetlerinin düşürülmesi, daha az maliyetlerle üretim yapılması güzel bir şey ama bunun, tabii, hani işçilerin emeğinin sömürülmesi ve dağılması mantığı yanlış. Oraya da bir müdahale gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü hem hizmet alımı şeklinde oluyor hem redevans şeklinde hem kiralama şeklinde yapılabilir. Buraya da böyle daha basit bir sistemin oluşturulabilmesi herkes tarafından iyi olur. Mesela, son günlerde şöyle bir tartışma var: Efendim, burada taşeron var mı, yok mu? Ben de dâhil şu anda bilmiyorum var mı, yok mu gerçekten; taşeron sistemi midir, değil midir? Çünkü kimisinin "taşeron" dediğine öbürü "ekipbaşı" diyor, öbürü "dayıbaşı" diyor, başkası "ustabaşı" diyor. Nasıl bir sistem olduğunda bir görüş birliği yok. Bu nedenle, bu konuda daha basit bir sistem olabilir. Evet, özel teşebbüsün buraya girmesi belki elzem görünüyor. Teknolojinin kullanılması, iyi üretim tekniklerinin oluşturulması için güzel görünüyor çünkü kamu üretimi sırasında burada hakikaten çok düşük üretimler ve yüksek maliyetler söz konusuydu. Buna bir çare olarak iyi bir dönüşüm olmuş oldu. Buraya da bir müdahale edip bu sistemin de ıslahı iyi olacak diye düşünüyoruz.

Tabii ki bütün madencilik sektörümüz bu konuyu bekliyor. Özellikle Soma'mız bu konuda çok duyarlı, bu maden konusuna. Nüfusun büyük bir kısmı madende çalışıyor veya madende çalışanların elde ettikleriyle geçiniyor. "Soma" demek "maden" demek. Madendeki herhangi bir aksama Soma'da bütün dengeleri bozuyor. O nedenle, bu sistemin akılcı, adil bir yapıya kavuşturulması, hem ilçemiz ekonomisi için hem Türkiye'miz için çok yararlı olacak diye düşünüyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

Buyurun.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Değerli Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; tabii, Soma'nın -çok önemli, Sayın Kaymakamın son sözünden başlayacağım- dengeleri Manisa'yı bozmuyor, Türkiye'nin dengesini bozuyor, onu söylemek isterim öncelikle. Yani Soma'nın dengesi Türkiye'nin dengesini bozdu, hakikaten bozdu.

Şimdi, Sayın Kaymakam, bir, sağ kalan işçilerimizin durumu nedir? Bu arkadaşlarımız şu anda çocuklarının geçimi ile evin geçimini nasıl sağlıyor?

İkincisi, 301 yurttaşımızın ölümüne sebep olan bu şeyle ilgili çalışan diğer madenlerde böyle bir facianın olmayacağını denetimi yapılıyor mu? Şu anda, hâlen madene girip üretim yapan yurttaşlarımızın iş sağlığı güvenlik tedbirleriyle ilgili gereken önlemler, gereken denetimler yapıldı mı? Yani var olan madenlerde, şu anda üretim yapılan yerlerde madene giren işçi kardeşimiz yaşam güvencesiyle mi giriyor madene? Bu durum nedir?

Üçüncüsü, ölenlerin yakınlarına şu ana kadar birçok dul kalan eşlerin, çocukların geçim durumları nedir? Bunlara herhangi bir yardım yapıldı mı ya da Soma'nın dışında, mesela Balıkesir Savaştepe'de bir madenci, o da oğlunu kaybetmiş, "Bana bugüne kadar hiçbir yardım yapılmadı." diyor Savaştepe'deki kardeşimiz.

Dolayısıyla bizim önceliğimiz şu anda tabii Soma'nın çevre kirliliği vesaire falan filan ama bizim birinci önceliğimiz 301 yurttaşımız neden öldü?

İki, geride sağ kalanların yaşam güvencesi ne durumdadır?

Üç, ölenlerin yakınları, geçimleri, maddi yardımları ne durumdadır?

Bunlarla ilgili hemen acil bilgiye ihtiyaç var: Güvenlik, yaşam.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Efendim, o vardiyada 786 kişi vardı. Orada 301 kardeşimiz hayatını kaybetti.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – O vardiyada kaç kişi vardı?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – 787 veya 786 kişi...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – 787...

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Kazanın ilk oluş anında temiz hava girişinin olduğu taraftan 100 kişi zaten o anda çıkmıştır. Ben, daha doğrusu, kazayı olduktan bir yarım saat sonra duydum ve buradan orası da 20-25 kilometre, yirmi-yirmi beş dakikada da oraya vardım. Oraya vardığımda öbür vardiyanın işçileri girip çıkıyordu. Tabii ki çok büyük bir heyecan ve daha kimse de pek duymamıştı. İşçilerden bir kısmı çıkmış daha duman gelir gelmez, 100 kişisi kendini kurtarmış. Gerisi, işte 100 kişi çıktığında geriye 650 kişi, onun bir kısmı yaralı kurtarıldı. "Yaralı" dediklerimiz yaralı değildi yani hastaneye kaldırıldı ama kısa sürede taburcu ettiler. Büyük bir kısmı ise hiç hastaneye bile gerek kalmadı, evlerine gittiler.

Şimdi, AFAD'ın listesinde 486 hayatı kurtulmuş, sağ çıkmış işçilerimiz var. Şimdi, kaza meydana geldikten hemen sonra Sosyal Yardımlaşma Vakfı Genel Müdürlüğümüz bizim ilçemize 400 bin lira bir ödenek gönderdi. Komşu ilçeler ise, Savaştepe, Kınık gibi, Kırkağaç gibi ilçelere de 200'er bin lira, oradaki şeye göre, toplamda 1 trilyon 300 lira civarında bir para aktardı. Biz çok acil cenaze masraflarına karşılık gelmek üzere bizim ilçemizde olanların tümüne, hayatını kaybedenlere ilk etapta, ilk günde 1.000'er lira bir para yardımında bulunduk. Ancak bu sağ kurtulanlara da, onlara da 500'er lira bir para verdik. Daha sonra ilçemize gerçekten çok büyük diyebileceğimiz oranda yardımlar, yardım için gelenler oldu. Hem AFAD'ta bir yardım kampanyası devam ediyor hem de buraya hakikaten özellikle ilk günde –ki hâlâ devam ediyor- hem aynı hem nakdî açıdan yardım etmek isteyen, buraya malzeme gönderen kişiler, kurumlar oldu. Onları da "Bizzat elimle yardım etmek istiyorum." diyen kişileri, kurumları da o ailelere yönlendirdik. Hatta bize uğramadan da gidip onlara yardım edenler oldu.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Soma dışındaki ailelere nasıl ulaşıyorsunuz siz?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Onları da, gelen nakdî, aynı yardımları direkt ilçelerine gönderiyoruz. Zaten, dediğim gibi, ödenekler o ilçelere gitti.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Oradan, ilçelerden bir şekilde ulaşıyorlar mı?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Tabii ki, hepsi ulaşıyor. Burada hemen şunu belirteyim: Bu sağ kurtulanların hepsinin maaşı çalışıyor zaten.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – "Maaşı çalışıyor." derken ellerine geçiyor mu? Maaşı ödeniyor mu? Şimdi, bu hafta içinde maaşlarını almaları gerekiyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bakınız, iki ayrı konu var: Bir, işsiz kalan kişiler yani bugün kurtarılan kişilerin maaşları ödeniyor. Kim ödüyor bunu? Firma ödüyor maaşlarını. İki, ölenlerin maaşlarını ise devlet bağladı şu an, prim borçları hariçinde, maaşlarını alıyorlar.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Hayır, şimdi kazanın meydana gelen ocak kapalı şu anda. Kapalı ocaktakini devlet ödüyor.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Maden kapalı, çalışmıyorlar. Maaşları ödeniyor mu, ödendi mi?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Yani şu anda ödenip ödenmediğini bilmiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ödenmedi... Ödenmedi...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Kaymakam, sağ kalan madenci kardeşlerimizin, şu anda madende çalışamayan kardeşlerimizin maaşları ödendi mi?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Şu anda ödenip ödenmediğini ben bilmiyorum ama öğrenebiliriz.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – SGK'dan öğrenelim onu.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Mayıs maaşları ödendi, haziran maaşlarının ödenip ödenmediğini bilmiyoruz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Ayın kaçında ödeniyor maaşlar?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – 15'inde...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, toplantıyı siz yönetseniz de, söz alıp konuşsak.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika... Şimdi, Erkan Bey söz istemişti. Erkan Bey, siz soruyu sorun da...

Kaymakam Bey, mümkün olduğu kadar şey yaparsak... Aslında, bu konuları biz ikinci gün AFAD'la, diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ve işçileri de dinlerken bunlara vakıf olacağız ama bizim buradaki amacımız Kaymakamlığı ziyaret etmek. Bu, ilk ziyaretimiz. Bundan sonra zaten barajlama bittikten sonra, ocak açıldıktan sonra yine geleceğiz. Bir daha gelebilme imkânımız olabilir. Duruma göre buradan biz sivil toplum kuruluşlarını, idari yöneticileri de Ankara'ya çağırıp dinleyeceğiz. Zaten bugün buraya ilk ve son gelişimiz değil, bunun altını çizmek istiyorum, bundan sonra da gelişlerimiz olacak. Ama, tabii, Namık Bey'den sonra Erkan Bey söz istemişti, biraz diyaloga girdik. Erkân Bey, siz de soruyu da sorun da isterseniz hızlandırırım, biz anneleri de ziyarete geçeceğiz, normal programımızı sarkıtmayalım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kaymakam Bey, iki önemli gördüğümüz konu var. Soma kömürleri şirketinin işçilerine çağrı yaptığı, haber gönderdiği "Madene inin, çalışmalara başlayın." şeklinde bir zorlamada bulunduğu şikâyetleri en çok aldığımız şikâyetlerden birisi. Bu doğru mu? Son durum nedir? Hangi ocaklarda çalışma var, kaç kişi çalışıyor veya çalışmıyor mu? Sayın Başbakan da Soma'ya geldiğinde ve sonraki söylemleri de var yani "Hiç kimse zorla çalıştırılmayacak." diye.

İkincisi de, 301 rakamı ilan edildi, resmî rakam üzerine. Tüm değerlendirmelerimizi de bu 787 işçimiz ve hayatını kaybeden 301 madencimizden yapıyoruz. Ancak kamuoyunda işte sanki hayatını kaybeden daha fazlaymış gibi birtakım söylentiler de olabiliyor. Bu söylentileri de gidermek bakımından hayatını kaybeden işçilerimizin durumunu teyit ettiniz mi? Gerek nüfus idaresinden gerek SGK kayıtlarından gerek firma kayıtlarından bu konuda bir çalışma yaptınız mı?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Şimdi, efendim, bizim bu kaza geçiren firmaya ait iki ocak daha var. Bu yer altı ocakları uzun süre girilmediği zaman, sizler daha iyi bilirsiniz efendim, kullanılmaz hâle geliyor. Bir süre de çalışmadı. Ancak bunlara yönelik bir denetimin de yapılmasını istiyorduk. Ben bizzat kendim de o zaman Çalışma Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığıyla görüştüm. Hatta Teftiş Kurulu Başkanımız geldi buraya, dedik ki: "Bütün ocaklara müfettişler girsin, yeniden bir gözden geçirilsin, eğer iş güvenliği konusunda herhangi bir sakınca varsa bunlar düzeltilsin, ondan sonra girilsin." Nitekim, müfettişler başladılar ocaklara girmeye. Tabii, bu arada o firmanın bir ışıklar, bir Atabacası dediği iki tane daha ayrı ocağı var bu Eynez ocağı dışında. Atabacası ocağıyla ilgili Maden İşleri Genel Müdürlüğü nisan ayında yapmış olduğu denetim sonucuna göre faaliyetin durdurulduğu yazısı gelmişti bize. Bana Teftiş Kurulu Başkanının dediği şey şuydu: "Eğer Maden İşleri Genel Müdürlüğü durdurursa işçiler çalışmadığı için maaş alamayacak. Ancak iş güvenliği müfettişleri durdurursa o zaman da maaşlarını alabilecekler." Hatta biz de ricada bulunduk, oraya da tekrar...

BAŞKAN – Müsaade ederseniz oraya bir açıklık getireyim. İki türlü denetim var: Birisi, Maden İşleri Genel Müdürlüğü proje bazında denetliyor, Çalışma Bakanlığı da iş sağlığı ve iş güvenliği açısından denetliyor.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Doğru efendim.

Nitekim, iş güvenliği müfettişlerimiz, hem Atabacası hem ışıklar ocaklarına girdiler ve eksiklikler buldıkları için de ikisinin faaliyetini durdurdular, raporu da bize gönderdiler. Biz de işverene tebliğ ettik. Ancak son paragrafında tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için işçi çalıştırabileceğini belirtiyor rapor. Dolayısıyla o eksiklerin bir an önce giderilip üretime hazır hâle gelmesi gerekiyor.

O anlamda, sayın milletvekilimizin belirttiği... Tabii, işçilerin de morali çok bozuktu, denetim, iletişim de kaybolmuştu. O anda işçileri ocaklara çağırıyorlar. Sayın Milletvekilim Özgür Bey de biliyor, o dönemde o da buradaydı, tabii, bunların, işte, ustabaşları belki o anlamda yazmış olabilir, işte "Gelmezseniz işinizi kaybedersiniz." falan gibi sözler de yazmış olabilir. Bilmiyorum ben tabii. O tür şikâyetler geldi. Ancak o durumu biz açıklığa kavuşturduk. Şu anda o ocaklarda işe gitmeyen işçiler de ücretlerini alacak. Ancak işçilerimiz şu anda gidiyor, çalışmayı yapıyorlar. Herhâlde bugün yarın o ışıklar ocağı hazır hâle gelecek, üretime çünkü biz ilçemizde bir an önce üretim faaliyetinin başlamasını istiyoruz. Ciddi sosyal sorunlar da çıkıyor. Kazadan sonra işte işçilerin oturma eylemleri gibi değişik eylemleri de oldu. Bir an önce üretim faaliyeti başlasın istiyoruz. Atabacasına ise daha sonra girilecek. Geriye kalan bugün ziyaret edeceğimiz İmbat Madencilik ocağı. Orada iki tane ocak vardı yan yana, birisini durdurmuşlar faaliyetini, öbürü çalışıyor şu anda. Onun da düşük kapasiteyle çalıştığını söylüyorlar. Çünkü ocak çalışmazsa elden çıkıyormuş ancak giderek normalleşiyor Sayın Başkanım.

Herhâlde o da normale dönüyor. Oraya da iş güvenliği müfettişlerimiz girmişti. Hatta bir şikâyet vardı orayla ilgili. Şikâyet konusunu da incelediler, herhangi bir sorun olmadığını söylediler. Daha sonra sayın milletvekillerimiz geldiğinde beraber de ocağa indik. Sayın Valimiz yeni atandı, geldi. O da ocağa indi, gördü. Şu anda bir o ocakta faaliyet devam ediyor, diğer iki ocakta ise temizlik çalışmaları devam ediyor. Temizlik çalışmaları birinde bitmek üzere. Bu iki firmamızda ise dediğim gibi 12 bin işçimiz çalışıyor.

CANAN CANDEMİR ÇELİK (Bursa) – Temizlik çalışmaları kaç kişiyle yapılabilir?

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Şimdi, onu ben tam bilemiyorum. Toplamda ocakta diyelim ki 3-4 bin kişi çalışıyorsa...

BAŞKAN – En son Vural Bey'e de söz verdim, ondan sonra biz programlarımıza devam edelim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, birçok hatalı bilgilendirme var, onları düzeltelim.

BAŞKAN – Bir Vural Bey'e, ondan sonra Özgür Bey'le de bitirelim o zaman.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Kaymakamım, pek çok hikâye var. Bunlardan özellikle yakın arkadaş ve kardeş gibi olanlardan sağ kurtulanlardan hemen tekrar daha sonrasında madene inip onun da hayatını kaybeden bazı öyküler duyduk biz. Tabii, ilk saatlerde belki olay çok duyulup profesyonel ekipler belki ulaşamamıştır, bilmiyoruz ama siz ilk yarım saat, bir saat içinde ulaşmışsınız.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Evet.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Şimdi, bu tarzda o kurtarmada bir önlem alınmadı mı? Yani olur olmaz herkes tekrar kurtarmak anlamında tekrar madene mi indi? O kargaşa...

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Tahlisiye ekipleri dışında kimse içeri giremiyordu. Yani o tahlisiye ekipleri gibi özel ekipler girebiliyor ancak.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Peki, dışarıya sağ çıkıp da tekrar birini kurtarmaya tekrar girip orada hayatını kaybeden yok mu envanterinizde?

BAŞKAN – Kurtarma ekibi içerisindeyse olabilir.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Kurtarma değil, oradaki çalışan işçilerden.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Öyle bir şey söyleniyor. O bilgiyi doğrulatabadık yani öyle bir şey var mıydı, bilmiyoruz. Basında çıktı öyle bir şey. O gerçekten doğru mu, bilmiyorum. Yani bir fotoğraf var, oğlunun fotoğrafına benzetiyor...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yok, bizim Kütahya'da bir ailenin bu tarzda bir şeyi var.

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Öyle bir şey söylüyor. Yani dışarı çıkmış, tekrar girmiş. Tabii ki bu diğer vardiya işçileri ilk başta tahlisiye ekipleriyle beraber inmişlerdi. Onların çoğu zaten bu şeyden olumsuz etkilendiler ama tahlisiye ekipleri yani özel yetiştirilmiş ekipler dışındaki kimsenin oraya girmesine izin verilmedi.

BAŞKAN – Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, Sayın Başkanım, burada şöyle bir hata yapmamamız lazım. Birincisi, mayıs ayına ait on üç günlük maaş ödendi, kazanın olduğu günkü maaşlar dahi ödenmedi. Millî yas ilan edilen üç günkü maaşlar dahi ödenmedi. Şu andaki mevcut meri mevzuat gereği mümkün olmadığı için günkü maden şirketi ayakta ve faaliyeti devlet tarafından durdurulmuş görüldüğü için patronun maaş ödemesi öngörülüyor ama patron "Size kim söz veriyse gidin, maaşı o ödesin." diyor. Bunun için Plan ve Bütçe alt komisyonunda iktidar partisi tarafından sunulmuş önerge sadece Eynez'i yani kazanın olduğu ve girişleri örülü olan yerdeki kazayı geçiren, sağ kurtulan ve diğer iki vardiya'daki işçileri kapsayacak bir önergesi var. Ben Plan ve Bütçe alt komisyonunda bu konunun hassasiyetini anlattım. Bir de önerge verdik Atabacası ve Işıklar için de. Önerge reddedildi ama hakkını teslim edelim, Komisyon Başkanımız, konunun vahametine hâkim olduklarını, hem alt komisyon raporunda bu durumu yazacaklarını, üst komisyona da gerekirse ortak bir önerge getirebileceklerini söyledi. Durumumuz budur. Mevcut mevzuat gereği şu andaki kanunlarla Eynez'deki paranın dahi devlet tarafından ödenmesi mümkün değil.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Patron ödeyecek.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Patron ödeyecek görünüyor. Ancak Ata ve Işıklarda da şey... Ama hem Başbakan tarafından verilmiş söz hem burada gerek iktidar partisi genel başkan yardımcısının başkanlığında gelen bir heyetin oturma eyleminin bitirilmesi talebiyle verdikleri taahhütlerde "Gerekirse üç ay, dört ay paranızı devlet öder, yine de kimse madene girmeye mecbur değil, istemeyen madene girmeyecek." taahhüdü var. Ancak geçmişte bir maden ocağında, Uyar Madencilikte faaliyet durdurulduktan sonra maden şirketinin sahibinin kaçıp gidip Konya, Kayseri'de ticari faaliyetini sürdürmesine rağmen, buradaki tüzel kişiliğin borçlarının tahsil

kabiliyetinin olmamasından ötürü Soma'da herkes biliyor ki bir maden gerçekten kapatılırsa oradan işçiler para alamıyor. Bu yüzden, sizin işçileri madene mahkûm etmemeniz için, yani "İstemeyen girmez." Lafının gerçekten bir karşılığının olması için "Girmezsen maaşımı alırım."la ilgili bir garanti olacak. Bakıyorlar Uyar örneğine, bugün basına da yansıdı, dayıbaşılar –Sayın Kaymakam nezaketle başka tabirler kullandı- herkese mesaj çekiyorlar -mesela, ilk başta ihtiyaç kadar işçi çalıştırılacaktı- diyorlar ki: "Geleceksiniz." Arayana diyorlar ki: "Herkes inmek zorunda." Diyor ki: "Başbakan söz vermiş." Yer altında Başbakan yok, dayıbaşı var kardeşim." diyorlar. Şu anda eğer bu Komisyon gidip de bu sözün muhataplarını ikna etmezse karşı karşıya kaldığımız durum şu: Teoride patron ödeyecek. Patron "Çalışmayana para ödemem." diyor. Net... Bugün Işıklar madenine gitmemizi ben o yüzden çok önemsemiştim. Orada gelip de çalıştırılan işçilere soracaksınız. Patron diyor ki: "Yer altına inmeyene para ödemem. Yer üstüne kim söz verdiyse o ödesin."

Bu şartlar altında geçen gün Komisyon toplantımızda Sosyal Güvenlik Kurumunun denetçileri demişti ki: "Makul miktarda insan var, taş çatlasa 200 kişi." Ben de demiştim ki en az 700 kişi madene giriyor durumda. Dün geldi resmî cevap, bir vardiyada 160 kişi, bir vardiyada 300 küsur kişi, ayrıca Ata'dan aktarılan ve o madenin eğitimine alıp sokulan 360 kişi, toplam 790 kişi Işıklar madenine sokulur vaziyette şu an ve Işıklar madeninde, Sayın Vekilimin sorduğu sorunun cevabı 50-70 kişidir bir vardiyada, iki vardiya yapıyorsan "140 kişiyle maden ayakta tutulabilir." derken 780 kişiyle hızlandırılmış bir çalışma yapılıyor. Bu Komisyonun cevap arayacağı soru şu: Mevcut maden güvenliydi, 300 kişi öldü. Şimdi, Işıklar'ın hızla üretime geçmesi gerekir, arzu ediyoruz. Şimdi, hocamız buradaysa, ne diyor? O madende en basit şekilde önlenabilir bir kaza önlenemedi, diğer madenler bu madenden güvenli değil. Örneğin, uzun süre hava alması gereken çelik boruların plastik olduğunu öğrendik patlayan madende. Çelik borular dursaydı insanlar kendilerine bir hava alanı yaratıp orada temiz hava soluyarak saatlerce kalabilirlerdi ama boru plastik, can havliyle herkes boruyu deldi, sistem çöktü. Bugün Işıklar madeninde aynı plastik boru mu kullanılıyor, çelik mi kullanılıyor; daha buna bakmış değil kimse, bizim de görevimiz değil. Ama Işıklar madenini mevcut hâliyle ayağa kaldırmak 12 Mayıs günü Eynez madeni ne kadar güvenliyse o kadar güvenli bir madende "Hadi, bir daha çalışalım." demektir. Oysa bu insanlara verilen devlet sözü "Gerekirse üç ay, dört ay maden güvenli hâle getirilecek ve güvenli hâle geldikten sonra biz sizi madene sokacağız. Gerekirse devletimiz size maaş ödeyecek." demişti. Dikkat edin, madenin güvenli hâle gelmesi "Kaza oldu, işçiler çalışmadı, taban kabardı, tavan çöktü, maden güvensiz, madeni kazanın olduğu güne 'update' edelim." demek değil güvenlik. 301 kişinin öldüğü madendeki güvenlik sınırlarına getirmek, yine 301 kişinin ölmesi demek. Bu madeni gerçekten güvenli bir hâle getirilene kadar bizim sözümüz. Yoksa, kazanın olduğu gün "Işıklar madeni güvenli hâlde." dersiniz bence zaten üretimi durdurmaya gerek yok; tabanı kazıyın, tavanı indirin, tahkimatı yapın, devam edin çalışmaya. Burada bir terminoloji, bir kavram kargaşası yaratmayın. Gerçekten Soma'da yeni facia önlenmesini istiyorsak, bu madenin, Eynez madeninin durumuna değil dünyadaki standartlara veya Türkiye'de hiç olmazsa bir ara durum, Eynez'de alınan aşırı riskli durumun alınmayacak hâle gelmesi lazım. O yüzden de...

SOMA KAYMAKAMI BAHATTİN ATÇI – Sayın Vekilim, özür dilerim...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Lafım sadece size değil, hatta sizin kriz yönetiminizdeki gayretinizi, şeffaflığınızı, işçileri dinleyip o günlük yönetiminizi takdir ediyorum. Bir kaymakamın yapabileceğinin fazlasını yaptınız. Ama burada fazladan bir risk üstlenmesin kimse. Biz "Bu madenin çalışmasını istiyoruz." derken bu madenin gerçekten güvenli hâle gelmesini istiyoruz. Bakın, bu haliyle bırakırsak Soma'yı, Işıklar, Atabacası'ndakiler şunu biliyorlar: Aşağı inmezsen para alamazsın. Yani herkes madene inmeye zorlanıyor. Devlet derse ki: "İsteyen çalışır, istemeyen çalışmaz. Çalışana, gönüllü çalışana ek ödeme firma tarafından yapılabilir ama çalışmayanlara devlet bu maden güvenli hâle gelene kadar maaşını garanti edecek." demiştik. O sözü tutacak mıyız, tutmayacak mıyız, mesele oradadır. Onun dışında, onlar maaşını alıyor, buna maaş bağlandı, böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, çok teşekkür ederim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Başkanım, bu maaşlar konusunda aslında mevzuat şu: Yani burada maaşlar -bir işçi bana mesaj çekti- kazadan iki gün sonra hak ettikleri ödenmiş ama daha sonra bir ücret ödenmemiş. Burada iş akdinin feshedilmesi söz konusu değil. İş akdi feshedilmediği için işveren bu ücretleri ödemek zorunda yani işverenin borcu bu yasal olarak. Eğer iş akdinin feshedildiğini kabul edersek o zaman işsizlik fonu devreye gider. Ama şu anda işsizlik fonu devreye girmedi. Dolayısıyla işverene bu paranın ödettirilmesi gerekir.

BAŞKAN – Burada bunları tartışacağız ama vaktimizin darlığı nedeniyle...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama soruya gelen cevap gerçeği yansıtmıyor da onun altını çizelim dedik. Ben bu cevapla da mutabıkım yani.

BAŞKAN – Saat onda aile ziyaretine gideceğiz. Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 10.10